

ELŐFIZETÉS
 Helyben és vidéken
 Egy évre ... 160 Lel.
 Fél évre ... 75 Lel.
 Egy negyed évre 87-50 Lel.
 Egy hónap ... 12-50 Lel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 387.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Rézvály
 Társaság.
 Bulvardei Regula Föld
 zomb L. (József tőh-ut 23)
 TELEFON-SZÁM

Nyitólát kérelmeknek
 megállapodás szerint.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 16.

Pénzhiány

A gazdasági élet minden viszonylatában súlyos helyzetet teremtett a korona beváltása után támadt pénzhiány. A pénz normalfluktuációját teljesen megbénítja az a körülmény, hogy a pénztételek nem rendelkeznek azon legszükségesebb mennyiségű pénzösszegekkel sem, amelyek mellett a termelés zavartalan folytatását, a kereskedelm lebonyolítását biztosíthatnák. A közönség erősen érzi is ezek hatását és hajlandó sötétebb színben látni a helyzetet, mint a milyen ez a valóságban. Hogy a közönséget tájékoztathassuk, beszégetést folytatunk több kiváló pénzügyessel, akik a közgazdasági élet alapos ismerői és a következő felvilágosításokat nyerték:

— A háború folyamán a pénz értéke roppant alászállott, aminek aztán az lett a következménye, hogy a háború után minden állam igyekezett lebélyegzésekkel, pénzbecseréléssel stb. helyreállítani a lezúllott valutáris értékeket. A többszörös lebélyegzések, pénzbevonások stb. azt eredményezték, hogy a megfelelő pénzmennyiség és bankjegyforgalom körülbelül egyötödére szállott alá, aminek következtében Európa-szerte nagy pénzhiány lett észlelhető. Az itteni pénzhiány tehát nem lokális jelenség, hanem egész Európában általános jelenség, amely még a gazdaságilag oly jól szituált államokat sem kerüti el, mint Svájc, Hollandia, stb. A pénzhiány egyik legnagyobb hátránya, hogy lehetetlenné teszi az ipari vállalatok alakulását és károsan befolyásolja a már meglévő vállalatok fejlődését. Románia pénzhiányának eltüntetésére egyetlen mód: a forszírozott munka által okozott termelés, amely lehetővé teszi a nagyarányú kivitel. Ennek megvalósításához okvetlen szükséges azonban a munkaidő felemelése. A fokozott termelés és exportálás révén nagymennyiségű pénz ömlik Romániába, ami aztán megszünteti a pénzhiányt és megjavítaná a valutát.

A pénzhiány aradi specialitásairól szövege megemlítette egyik bankigazgató, hogy az itteni helyzet az általánosnál sokkal súlyosabb. Az aradi pénztételek a becserélés folytán bankjegy-mennyiségüknek mindössze 15-20 százalékat kapták vissza készpénzben. A többi — mint kötött tőke — fekszik csekkekben és bonokban. A készpénzmennyiséget pedig elsősorban a betétulajdonosok vették igénybe. Azonkívül a nagy pénzhiányt fokozza az is, hogy közvetlen szüret előtt állván, a flegyalja milliőket abszorbeál. A helyzeten csak úgy lehetne segíteni, ha a kormány nem várná meg az

hónapos határidőt, minél előbb becserélné a bonkokat, s a csekkek kiadását s lehetővé tenné a központ utján, a Banca Nationala ko-

lozsvári és a felállítandó temesvári fiók kikerülésével nagyobb mennyiségű bankjegyek Aradra hozatalát.

Október 1-én megszűnik az aradi színház.

Róna Dezső színházigazgató tegnap Vidrighin timisoarai (temesvári) főpolgármester hívására Timisoarára (Temesvárra) utazott, ahol a magyar színházi szezon ügyében folytatott megbeszélést. Vidrighin főpolgármester közölte Róna Dezsővel, hogy Temesvárról a három hónapos magyar szezon február 1-én kezdődik, addig Leonard román társulata fog játszani. Közölte azt is, hogy Leonard igazgató társulatával február 1-én átveszi az aradi színházat, a melyben három hónapig játszik. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetett Róna Dezsővel, aki jövő terveiről a következőket mondta:

— A velem közölt megállapodásnak az a következménye, hogy október 1-én kénytelen leszek az előadásokat megszüntetni és a színházat bezárni. Ilyen körülmények között képtelen vagyok újabb beruházásokat tenni, mert egy február 1-ig tartó szezonra nem érdemes újabb invesztiásokat eszközölni. A tervezett megoldás, hogy az aradi román színházi szezon alatt az aradi magyar társulat Timisoarán (Temesvárott) játszik, nem megfelelő megoldás, ennek én anyagilag nem tudok megfelelni. A társulat átszállítása télviz idején nemcsak költséges, hanem veszélyes is. Azután a társulat tagjainak lakásáról és megfelelő élelmezésről is gondoskodnia kell. Timisoarán (Temesvárott) ugyanolyanok a lakásvizonyok és élel-

mezési viszonyok, mint itt. De azután nem bírnám anyagilag azért sem, mert társulatom tagjai értesülésem szerint 100, 80 és 60 százalékos fizetésemeléssel lépnek fel és azt is követelik, hogy ha más városban játszanak, külön napidíjban részesüljenek. Az újabb terhek nem bírnám el, mert a helyi árak újabb felemelése azt eredményezné, amit Nagyváradon eredményezett: a közönség teljes részvétlenségét. Timisoarán (Temesvárott) a helyzet még rosszabb, mert az ottani színház befogadó képessége kisebb az aradinnál és ott örökös páholyok is vannak. Már eddig is ráfizetéssel dolgozom, abban a reményben, hogy a főszézonban a deficitet be fogom hozni. Hogy hozhatom be akkor, amikor a legjobb három hónapot: a februárt, márciust és áprilist elveszik Aradon?

Eddig szól a színházigazgató nyilatkozata. Ami a színházigazgató és a társulat tagjai között felmerült differenciát illeti, az nem tartozik ránk. De szavunk van ama terv ellen, amely megvalósulás esetén tönkreteszi Arad fejlett színházi kultúráját: Goga Octavian miniszter egy évre hosszabbította meg az aradi színházigazgató koncesszióját kimondottan Aradra és nem más városra. Ha Timisoarán (Temesvárott) magyar színészetet akar a miniszter, oldja meg a kérdést másként, de ne úgy, hogy az aradi színészeket a bizonytalanságba kergeti.

roknak pedig két év után vizagát kell tenniük a szerb nyelvből. Ha azt ezen idő alatt nem tanulták meg, el fogják őket bocsátani.

Argetoianu belügyminiszter a magyarságról.

Argetoianu belügyminiszter temesvári tartózkodása alatt nyilatkozott egy ottani hírlapíró előtt. A román imperium alatt élő magyarság nemzetiségi jogainak kérdéséről a miniszter ezeket mondotta:

— Mi románok minden téren, tehát nemzetiségi téren is liberálisok vagyunk és az állam területén lakó különböző nemzetiségek teljes jogegyenlőségét hirdetjük. Ami emélfogva vonatkozik más nemzetiségi kisebbségekre, az vonatkozik a magyarokra is. Mi a magyaroknak biztosítani kívánjuk kulturájukat, oktatásukat, ugyanolyan mérvű politikai szabadságukat, mint más nemzetiségeknek és ezekért nem kívánunk tőlük mást, minthogy illeszkedjenek be a mai helyzetbe s dolgozzanak velünk együtt az ország boldogulásán, mert mentül jobban boldogul az állam, annál jobban boldogulhatnak annak keretein belül a magyarok is.

Arsenovici pénzügyigazgató bucsuja.

Margineantia Titus, az új pénzügyigazgató már megérkezett Aradra és a mai napon átvette hivatalát Arsenovici Gyula miniszteri pénzügyigazgatótól, aki azonban a mai napon még szolgálatot teljesített. Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Arsenovici Gyula miniszteri tanácsost, aki a következőket mondotta:

— Köszönöm az Aradi Közlönynek, hogy módot nyújt arra, hogy elbucsozzam Aradváros közönségétől. Mától kezdve már nem állok a pénzügyigazgatóság élén. Véglegesen a hét végén távozom új állomáshelyemre, Turge-Muresre (Marosvásárhelyre). Aradi tartózkodásomra kellemesen fogok visszaemlékezni, bár emberfeletti munkát végeztem. Az átmenet nehéz munkájában elfáradtam, sok nehézséget küzdöttem le, sok előítéllettel kellett megbirkóznom, de munkámat siker koronázta, mert a város közönsége részéről sok jóakaratot tapasztaltam. Marosvásárhelyre szívesen megyek, mert ott sok régi barátom van s ott kisé kipihenhetem a fáradalmakat. Köszönetet mondok Arad közönségének a személyem iránt megnyilvánult jóakarataért és arra kérem, hogy utódomtól se vonja meg azt.

A nagyvárad per a semmitőszék előtt.

ORADEA-MARE (Nagyvárad). A Lukács-Cserny-pör nagyváradai ujraképviseleti tárgyalásán Birtha alezredest és Orley Györgyöt felmentette, Lukács Ödönt és Szunyogh Albertet börtönbüntetésre ítélte. A védők semmisségi panaszt jelentettek be. A semmisségi panasz tárgyalása e hó 29-én lesz a bukaresti legfőbb semmitőszék előtt. A semmitőszék csak az alaki semmisségi panaszokat bírálja felül. A tárgyaláson a vádlottak nem lesznek jelen, a szakbírósgon kívül csak a védők képviselik a vádlottakat. A nagy pör két felmentett vádlottja, Birtha alezredest és Orley György közjegyző már repatriáltatták magukat Magyarországra.

A magyar nyelvű oktatás Jugoszláviában.

SZABADKA. A szerb közoktatásügyi miniszter iskolarendelést adott ki, melynek értelmében Jugoszláviában megszüntetik a magyar középiskolákat, csupán Ujvidéken, Panosován és Zomborban tartják fenn továbbra is azokat. A többi középiskola kérdését úgy oldják meg, hogy ahol az alsó osztályban 30, a felsőbb osztályokban 20 másnyelvű tanuló van, párhuzamos osztályokat állítanak fel. Ezekben a tantárgyakat magyar nyelven adják elő, melyet az ide beosztott magyar középiskolai tanárok fognak tanítani. A parallel osztályokban egy év múlva megszüntetik a magyar tanítási nyelvet és kizárólag szerb nyelven fognak oktatni. A magyar taná-

Megint kísért az aprópénzhiány.

Azokkal a nyilatkozatokkal ellentétben, melyek az aprópénzhiány megelőzését...

Közszükségleti cikkek maximális ára Arad megyében.

Tegnapki számunkban röviden megemlékeztünk arról, hogy a vármegyei hatóság az egész megye területére megállapította a közszükségleti cikkek maximális árát...

Budapesti éjszaka 1920-ban.

Egy bécsi lap budapesti tudósítója az alábbi skiccben rajzol meg egy pesti éjszakát...

nebb a Rocsufák képe. Az utcakeresztezeseknél egész tömege a flakkereknek, durva összevisszaságban...

zett úakra. A Kamara felhívja a kereskedőket, hogy ezen törvényes intézkedésekhez a saját jól felfogott érdeklükben is alkalmazkodjanak.

Sürgős jelentkezésre szólítják föl a volt tiszteteket.

Az aradi hadkiegészítő parancsnokság mozgósítást iródnja ma megkereste az aradi katonai ügyosztályt, szólítsa fel az összes Aradon tartózkodó volt katonatiszteket...

Milyen iratok szükségesek utlevélkérséshez?

A prefektúrához naponta rendkívül sokan fordulnak azzal a kéréssel, hogy utleveleket kapjanak különböző külföldi országokba...

MŰVÉSZET.

A Faust. Kálmán Oszkár, a Budapesti Opera kivaló énekes, akinek feltevével hirdették a Faustot, autódéfélt...

Kálmán Oszkár vendégfeltepte a Zaidónóban. A színházi iroda tegnap este Kálmán Oszkár vendégfelteptét hirdette...

A Modern Kabaré előadásai a Vasárnapokban napról-napra nagyobb sikerrel aratnak. A Zrínyi-utcai népszerű vendéglő esténként zsefolásig megtelik közönséggel...

A kis szökővíz kedves angol operett az esti helyárral nem bír delután közönséggel is bemutatja a színházal. A pompás vig operett szombaton delután a rendes szereposztással és elsőrang kiállításban kerül színre...

A mai valutapiac.

Ma a valuta-piacon teljes szélsőség uralkodott. A tartózkodás minden külföldi valutával szemben tovább tart...

Felhívás a kereskedőkhöz.

A Kereskedelmi és Iparkamara figyelmezteti a kereskedőket, hogy az államrendőrség által megbizott közegek a város egész területén állandóan ellenőrzik az üzletekben történő árusításokat...

